

2415

С.1930/916



ԻՆՉՈՎ, ԿԱՐՈՂ Ե ՈԳՆԵՆ,
ԲՆԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆՐ,
ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻՆ
ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТ
ВОСТОЧЕВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

ԽՈՂԻ ԺՈՂՈՎ, ԿԵՆՏՐ. ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ, ԻՌԱՎԻՍ, 1929

355.4

h-61



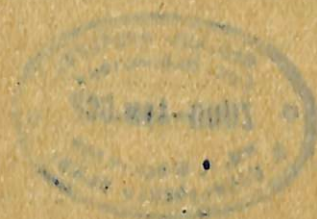
Ca 1890

355.4

h-61

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

ԻՆՉՈՎ ԿԱՐՈՂ Ե ՈԳՆԵԼ
ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ
ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻՆ
ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԺԱՄԱՆԱԿ



ԽՍՀՄ ԺՈՂՈՎՈՐԴՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿ. ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ՄՈՍԿՎԱ, 1929

ԹՇՆԱՄԻՆ ԴԵՌ ԿԵՆԴԱՆԻ ՅԵ

Ապագա պատերազմը պահանջելու յե ամբողջ ազգաբնակչության մասնակցությունը: Ֆրոնտում թըշնամու դեմ կռվելու յեն նրանք, վորոնց բանվորապուղաքեական իշխանությունը կանչելու յե զորքում: Բանվորը և պուղաքեն թիկունքում աշխատելու յեն պաշտպանության կարիքները համար: Բայց դրա հետ միասին ֆրոնտում զորքին հարկավորվելու յե նաև տեղական բնակիչների անմիջական ոգնությունը, մանավանդ ֆրոնտին մոտ գտնված բնակիչների ոգնությունը: Թե ինչու՞ն և արտահայտվելու այդ ոգնությունը, այդ մասին մանրամասն պատմում և այս գրքուկը:



59546-66

Главлит № А-41084

Зак. № 1152.

Тираж 4000 экз.

Книжн. ф-ка Центральн. Изд-ва Народов СССР. Москва, Шлязовая наб., 6.

Հեշտությունյամբ չե, վոր բանվորներն ու պուղաքիները իշխանությունը ձեռք բերին: Ռուսաստանում 1917 թ. իշխանությունը գրավելուց հետո ամբողջ յերեք տարի ստիպված յեղան պատերազմել սպիտակ բանակները դեմ, վորոնք ցանկանում եյին մեր գլխին նստեցնել նախկին տերերին: Այդ տարիների ընթացքում Կարմիր բանակը հիմնավորապես ջարդեց մեր բուրժուազիային: Այդ թշնամին այժմ մեզ համար վտանգավոր չե: Բայց դեռ կա ավելի ուժեղ թշնամի: Դա ամբողջ աշխարհի բուրժուազիան և, վոր վաղուց դանակ և սըրում մեր դեմ:

Մենք ունենք շատ անտառներ, հող, ածուխ, նավթ և ուրիշ բնական հարստություններ: Այդ բարիքներն ուզում և զավթել և տիրանալ համաշխարհային ագահ բուրժուազիան: Այդ կհաջողվեր նրան ցարական իշխանության ժամանակ, յերբ արտասահմանյան բուրժուազիան մեզ անվերջ պարսեքերի ցանցը գցելով, պատրաստվում եր կիսազաղութ դարձնել մեր յերկիրը: Սակայն մենք նոր տերեր ենք չենք թողնում և չենք ել թողնելու: Համաշխարհային բուրժուազիային այդ իհարկե դուր չի գալիս:

Ամենից շատ անհանգստացնում է նրան Սորհրդային իշխանության և մեր տնտեսության ամրապնդումը: Սորհրդային իշխանությունը առայժմ միակ յերկիրն է, ուր իշխանության ղեկի մոտ կանգնած են բանվորներն ու գյուղացիները, ուր աշխատավորներին ղեկավարում է Կոմունիստական կուսակցությունը: Մեր յերկրիցն է վոր խորհրդային և կոմունիստական «վարակը» տարածվում է ամբողջ աշխարհի բանվորների և գյուղացիների մեջ: Մեր որինակը նրանց մեջ ցանկություն է զարթեցնում նույնպես ազատվելու կապիտալիստների և կալվածատերերի կեղեքումից և Սորհրդային իշխանություն հաստատելու իրենց մոտ: Վերջի-վերջո այդպես ել անելու յեն նրանք: Բուրժուազիայի կործանումն անխուսափելի յե, բայց նա հույս ունի փրկվելու՝ վոչնչացնելով աշխարհի միակ Սորհրդային իշխանությունը: Նա զինվում է, պատերազմի յե պատրաստվում մեր դեմ, հարմար առիթի յե սպասում հարձակվելու համար: Համաշխարհային բուրժուազիայի պատերազմը Սորհրդային Միության դեմ անխուսափելի յե:

Սակայն Սորհրդային Միության սոցիալիստական խաղաղ շինարարության պաշտպան է կանգնած Կարմիր բանակը: Նա իր խնդիրը կիրադործի, նա կպաշտպանի Սորհրդային իշխանությունը և Հոկտեմբերյան նվաճումները: Մեր Միության բոլոր աշխատավորները կողնեն նրան այդ բանում, ինչպես վոր ոգնում եյին անցած տարիների քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ

ԱՄԵՆ ՄԵԿՆ ԻՐ ՏԵՂՈՒՄ

Ապագա պատերազմի ժամանակ հարկավոր է լինելու մեծ բանակ: Բանակի համար անհրաժեշտ է ահադին քանակությամբ պաշարեղեն և հագուստեղեն, պուլեմյոտներ և թնդանոթներ, փամփուշտներ և ռումբեր, ավտոմոբիլներ և այերոպլաններ, ամեն տեսակ գործիքներ: Առանց այդ ամենի բանակը չի կարող վոչ պատերազմել և վոչ ել, իհարկե, հաղթել:

Ով վոր ցանկանում է՝ վորպեսզի Կարմիր բանակը հաղթի, նա պետք է նոր պատերազմի դեպքում ավելի լավ և ավելի արագ աշխատի քան խաղաղ ժամանակ եր աշխատում: Գյուղը պետք է տա բանակին ավելի շատ հաց և ձիերի համար կեր, ավելի շատ անասուններ: Քաղաքն իր ֆաբրիկներով և գործարաններով — ավելի շատ զենք, փամփուշտներ և հագուստեղեն: Յերկաթուղին պետք է ավելի արագ հասցնի այդ բոլորը Ֆրոնտին:

Այն ամենը ինչ վոր անհրաժեշտ է Ֆրոնտին — ապահովված է պետական պաշարներով: Սակայն այդ պաշարները միշտ չեն, վոր հաջողվում է իր ժամանակին հասցնել: Պատահում են հապաղումներ, վորոնք կախված չեն մեղնից: Իսկ յեթե Ֆրոնտի համար վորեւե բան պակասի, Կարմիր-բանակայինն այդ կհասկանա, զրկանքների համար չի գանդատվի և իր պարտքը, վորպես Սորհրդային պետության և աշխատավոր մաս-

սաների պաշտպանի պարտքը, կկատարի: Նա կտեսնի, վոր ամբողջ յերկիրն անխոնջ աշխատում ե ֆրոնտի համար, հոգում ե նրա մասին, կարմիր-բանակայինի մասին, աշխատում ե հեշտացնել նրա կռիվը թշնամու դեմ: Դա նրան ներշնչելու յե ուժ, կորով և քաջություն:

Բայց յեթե ֆրոնտը ստիպված լինի զրկանքներ կրել շնորհիվ մեր անփութության, անհոգության և բյուրոկրատիզմի, բանակն այդ շատ շուտ կզգա: Կարմիր-բանակայինն իր վստահությունը կկորցնի թիկունքի աջակցության նկատմամբ, կկորցնի նաև իր հավատը դեպի իր սեփական ուժերը: Նրա ձեռքերը կթուլանան, նա վատ մարտիկ կլինի: Այս հանգամանքը վոչ մի բոլոր չպետքե մոռանալ: Ամեն մեկն իր տեղում, ուր նա աշխատում ե, պետք ե միշտ հիշե, վոր ֆրոնտում գործող Կարմիր բանակը սպասում ե նրա աջակցության և ոգնության:

ԽՍՀՄ բանվորներն ու գյուղացիները Խորհրդային պետություն են կառուցում: Կարմիր բանակը պաշտպանում ե նրանց խաղաղ աշխատանքը և ինքն ել մասնակցում ե այդ շինարարության: Ուստի և Կարմիր բանակի և ԽՍՀՄ աշխատավորների մեջ գոյություն ունի ամուր, անկաքտելի կապ և փոխադարձ աջակցություն:

Կարմիր-բանակային զորամասերը, յերբ վոր ժամանակ և հնարավորություն ունեն, միշտ, թե խաղաղ և թե կռվի պարագաներում, ոգնել են և միշտ ել

ոգնելու յեն տեղական բնակչության: Ձինակոչի գնացածի ընտանիքին և չքավորին նրանք ոգնել են հերկելու, հնձելու և հացը հավաքելու գործում, խրճիթը նորոգելու գործում, և այլն: Ամբողջ գյուղի համար նրանք նորոգել են կամուրջներ, ճանապարհներ, դպրոցներ, փորել են ջրհորներ և այլն: Ձինվորական բժիշկներն ու անասնաբուժերը ոգնություն եյին հասցնում բնակիչներին և անասուններին: Իրենց հերթին՝ բնակիչներն ել պետք ե վոր անհրաժեշտ ոգնություն և ամեն աջակցություն հասցնեն Կարմիր բանակին իր մարտական աշխատանքում: Ֆրոնտի մոտերքը բնակիչներն իհարկե ավելի մոտ են գործիչ զորամասերին: Ձորքերի մարտական աշխատանքը կատարվում ե բնակչության աչքի առաջ: Բնակչության հասցրած, մանավանդ իր ժամանակին հասցրած ոգնությունից ե հաճախ կախված լինելու մեր զորքերի հաղթությունը: Իսկ վո՞ր բանվորը կամ վո՞ր գյուղացին չի ցանկալանում Կարմիր բանակի հաղթությունը:

Բայց ի՞նչ ոգնություն կարող ե հասցնել Կարմիր բանակին բնակչությունը նաև մարտական պարագաներում: Ահա թե ի՞նչ ոգնություն, լսեցե՛ք:

ԿԱՆԱՆՑ ՔԱՐԱՎԱՆՆԵՐԸ

Դա պատահել ե Կոչակյան ֆրոնտում, 1919 թվի մայիսին: Կարմիր բանակի ջոկատներից մեկին հրաման եր տրված արագ մոտենալ Կամա գետին: Ճա-

նապարհները փչացած եյին: Չորս կողմը ճահիճ եր գոյացել: Կարմիր-բանակայինները մի կերպ առաջ եյին գնում, սակայն սննդեղենի և ռազմամթերքների պաշարի աբոզները 100 վերստ յետ եյին մնացել և չեյին կարողանում հասնել զորամասերին: Ի՞նչ անել:

Ոգնության հասավ բնակչությունը: Տղամարդիկ համարյա բոլորն էլ ֆրոնտում եյին, իսկ կանայք գյուղերում 600—700 հոգուց բաղկացած խմբեր կազմելով, հերթով գնում եյին դեպի աբոզը, այդ հեռավորությունը կտրում եյին վոտքով և իրենց ուսերի վրա տեղափոխում եյին հաց, փամփուշտներ և այլն: Յերբ մի խումբը տուն եր վերադառնում, մյուս խումբն եր ճանապարհվում: Այդ խմբերին այն ժամանակ կոչում եյին «կանանց քարավաններ»:

Մոտավորապես նույնը կատարվեց և Ուկրայինայում, Արտեմովսկ քաղաքում: Դենիկինի զորքը հարձակվում եր քաղաքի վրա և ուզում եր գրավել այն, իսկ Կարմիր Ինդենի դիվիզիան պաշտպանում եր քաղաքը: Ռումբեր և փամփուշտներ հասցնել խրամատներին հաճախ անհնարին եր: Այն ժամանակ բանվորների կանայք և յերեխաները յերկար շղթայի պես շարվում եյին և ձեռքից-ձեռք անցնելով ռումբերն ու փամփուշտները — հասցնում եյին դիրքերին: Իսկ իրենք բանվորներն ամենադժվար ըոպեններին, հրացանները ձեռքներն առնելով՝ կարմիր-բանակայինների հետ կողք կողքի կռվում եյին սալտակ-գվարդեյականների դեմ:

ՊԱՌՎՈՐՆԵՐ

Ֆրոնտում հաճախ հարկավոր ե լինում՝ վորևե զորամաս շտապ մի այլ կողմ տեղափոխել, մի քանի տասնյակ վերստ հեռու: Հարկավոր ե լինում տեղափոխել ռումբեր, փամփուշտներ, պաշարեղեն, վիրավորվածներին թիկունք ուղարկել, իսկ սեփական զինվորական պաղվողները հերիք չեն անում: Այդ դեպքում ստիպված են լինում բնակչությանից վերցնելու քրացուցիչ պաղվողներ:

Սովորաբար դա կատարվում ե հետևյալ կերպով. — Չորամասի հրամանատարը հաղորդում ե տեղական իշխանությանը՝ թե քանի պաղվող և յերբ ե հարկավորվելու: Իսկ տեղական իշխանությունը արդեն իր կողմից կարգադրում ե, թե ով, ինչ կերպ և յերբ պետք ե մասնակցություն ունենա այդ պահանջի բավարարման գործում:

Այդպիսի դեպքերում չքավոր և միջակ գյուղացին սովորաբար չի հրաժարվում մեկ-յերկու անգամ գնալ և իր միակ ձին դուրս ե բերում իր սեփական տնտեսական աշխատանքից: Իսկ կուլակը, վոր մի քանի ձի ունի, միշտ աշխատում ե խուսափել այդ հարկատվությունից, վորովհետե նա Խորհրդային իշխանության և Կարմիր բանակի թշնամին ե: Յեթե չի կարելի ուղղակի հրաժարվել, այդ դեպքում նա ձիերը դեպի անտառն ե քշում, սայլի անիվը թազցնում կամ ուրիշ վորևե խարդախություն ե անում:

Այդ տեսակ սաբոտաժներին և ֆաֆիշներին չպետք է խնայել: Բնակչութիւնը և տեղական իշխանութիւնը իրենք պետք է հետեւեն, վորպեսզի պաղ-վողներին հերթը կանոնավոր կերպով կատարվի: Մեծ ֆաֆիշ չի լինի՝ յետեւ մի քանի ձի ունեցողին ավելորդ անգամ ուղարկեն: Համեմայն դեպս պաղվողների պահանջը Կարմիր բանակի համար պետք է լրիվ և իր ժամանակին կատարվի:

Բայց միևնույնը, ինչը վոր բնակչութիւնը հաճույքով տալիս է Կարմիր բանակին, կարող է պահանջել նաև թշնամին: Նա կարող է պահանջել թե պաղ-վողներ, թե ֆուրաժ, թե սննդեղեն և թե ուղեցույց-ներ: Յետեւ չտաս—նա կարող է բռնի հարկադրել: Ինչ պետք է անել այդ դեպքում:

Դժվար է, իհարկե, խորհուրդ տալ թե ամեն մի այդպիսի առանձին դեպքում ինչ պետք է անել: Քաղաքացիական կռիւ և սպիտակ-լեհերի դեմ պատերազմի ժամանակ, յերբ թշնամին մոտենում էր, գյուղացի-ները թաղցնում էին հացը, ֆուրաժը, անասունները հեռու անտառ ելին քշում, թշնամու մոտենալու մա-սին հաղորդում էին իրաւիներին: Բանվորներն ածուխի վրա շուր ելին ածում, պարավողները և ուղին փշա-ցնում և զինված զիմադրութիւն ելին ցույց տալիս սպիտակներին: Պետք է միշտ հիշել, վոր թշնամուն մա-տուցած ամեն մի ծառայութիւն—կամա թե ակամա—հարված է, վոր հասցվում է Կարմիր բանակին: Այդ

ինկատի ունենալով, ԽՍՀՄ յուրաքանչյուր ազնիվ բանվոր և գյուղացի ինքը պետք է վճռի թե ինչ և ինչպէս պետք է վարվի, յերբ թշնամին նրանից ոգնու-թիւն է պահանջում: Ահա, որինակ, թե ինչ արեց Բառ-նաուլի գավառի գյուղացի Ֆյոդոր Գուլյակը, յերբ կոլ-չակյանները ստիպեցին նրան իրենց ուղեցույցը լինել:

Ինքի ՀԱՄԱՐ ԳՈՒԼՅԱՅԵՎԸ ԿԱՐՄԻՐ ԳՐՈՇԱԿԻ
ՇՔԱՆՇԱՆ ՍՏԱՅԱՎ

Դա պատահեց 1919 թ. ոգոստոսին: Բառնաուլի և ուրիշ գավառներում Կոլչակի բանակի համար գյուղա-ցիների զինակոչի հրաման եր հայտարարված: Գյուղ-ացիները զինակոչի չգնացին: Նրանք կազմակերպե-ցին պարտիզանական շոկատ և վճռեցին հարձակվել Բառնաուլի վրա, վորպեսզի կոլչակյաններին քշեն այն-տեղից:

Պարտիզանների դեմ պատժիչ շոկատ ուղարկեցին, բայց այդ շոկատն ամբողջովին վոչնչացրվեց: Այն ժամանակ պարտիզանների վրա շարժվեց գեներալ Աննենիկովը՝ 15 հազարանոց իր շոկատով:

Աննենիկովը մտավ այն գյուղը, ուր բնաջինջ եր արված առաջին շոկատը, այրեց դա մինչև վերջին խրճիթը և սկսեց պարտիզաններին հետապնդել: Բայց նա այդ վայրում ճանապարհներին անծանոթ եր և իրեն ուղեցույց վերցրեց տեղական գյուղացի Ֆյեդոր Ստեպանովիչ Գուլյակին:

Գրույաւը կողջակայաններին յերկար շրջել տվեց անտառում, վորպեսզի նրանց մոլորեցնի և ճանապարհից հեռացնի. իսկ մինչ այդ՝ պարտիզանները կարողացան թագնովել ապահով տեղերում: Այնուհետև ինքը Գրույան ևս փախավ ջոկատից: Յեւ այդպիսով — սպիտակները յետ գնացին դատարկաձեռն:

Ահա այդպես պետք է գործէ ամեն մի ազնիւ և գիտակից բանվոր ու գյուղացի, յերբ դատակարգային թշնամին նրա ոգնությանն է դիմում պատերազմի ժամանակ: Դրանով նա կարմիր բանակին ոգնած կլինի՝ առանց սպասելու մինչև վոր կարմիր բանակը նրան այդ մասին խնդրէ: Նա այդ պետք է անի իր սեփական նախաձեռնությամբ անյապատճառով, վոր կարմիր բանակը պաշտպանում է բոլոր աշխատավորների շահերը:

ՀՈԳԱՆՔ ՄԱՐՏԻԿԻ ՄԱՍԻՆ

Աշխատավորութեան թշնամիների դեմ կռուելու համար մեր կարմիր-բանակայինը միշտ ել գնացել է՝ մոռանալով հոգնածութիւնը, քաղց և ցուրտ: Բայց կուշտ, առողջ, հանգստացած մարտիկը միշտ ավելի լավ է կատարում իր վրա դրած պարտականութիւնը:

Անցյալ քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ կարմիր-բանակայինը հաճախ շատ զրկանքներ է կրել, վորովհետև մեր յերկիրը քայքայված էր: Այժմ մենք մի քիչ հարստացել ենք: Պատերազմի դեպքում պե-

տութիւնը կկարողանա կարմիր-բանակայինին տալ այն ամենը, ինչ նրա համար անհրաժեշտ կլինի: Բայց բնակչութիւնն ևս մեծ ոգնութիւն կարող է ցույց տալ կարմիր-բանակայինին — նրա ուժերը ֆրոնտում կազդուրելու համար:

Որինակ՝ զորամասը հանգիստ է առնելու գյուղում, ուր պետք է գիշերէ: Կարմիր-բանակայինը պետք է հանգստանա, կեղտից մաքրվի, ինչ-ինչ բան կարկատի: Իսկ ժամանակ քիչ է: Ահա այդ խնդրում պետք է կլինի ոգնել կարմիր-բանակայինին. որինակ՝ բազմիսը տաքացնել, վորպեսզի կարմիր բանակայինը կեղտից մաքրվի, լվանալ նրա սպիտակեղենը և պորտոյանկաները: Տաք բնակարանում հանգիստ առնելով, մաքրվելով, նա հետեյալ առավոտ զվարթ կերթա արշավի:

Յեթե կարմիր-բանակայինները պետք է յերկար տարածութիւն կտրեն վատ ճանապարհով, — մի խնայիր նրանց տալ մի-յերկու պազվոդ՝ նրանց իրերը փոխադրելու համար: Կարմիր-բանակայինը այդ դեպքում ավելի քիչ կհոգնէ և իր ուժերը պահպանած կլինի ապագա կռիւների համար:

Յեթե մի գյուղում, ուր տեղավորվում է զորամասը, վարակիչ հիվանդութիւն կա, անպայման հաղորդիր այդ մասին զորամասի հրամանատարին կամ կոմիսարին: Հիշիր, վոր ամեն մի հիվանդացած կարմիր-բանակային թշնամու համար ուրախութիւն է, իսկ կարմիր բանակի համար՝ կորուստ:

Ողին (արաղը) և առհասարակ խմիչքը — մեր կյանքի ամենամեծ չարիքն է, ցարական իրավակարգի նգովված ժառանգությունն է։ Ուղաղ ժամանակ ողին շատ վնաս է հասցնում, իսկ ֆրոնտին մոտ գտնված շրջանում նա հազարապատիկ ավելի վտանգավոր է։ Հարբած ժամանակ կարմիր-բանակայինը կարող է պատերազմական գաղտնիք դուրս տալ, քնով անցնել իր պոստում, և պահպանած շինությունը թշնամու ագենտների առաջ բանալ։ Նա այլևս անընդունակ է մարտական պահանջն իրագործել։ Լավ, ազնիվ յերիտասարդը ողու շնորհիվ վոճրագործ և դավաճան է դառնում։ Ահա թե ինչու ֆրոնտին մոտ գտնված շրջանում պետք է անխնա պայքար մղել գաղտնի ողեգործության և ողի վաճառելու դեմ։ Անուղղելի ողեգործներին և ողեվաճառներին ինքը բնակչությունը պետք է անվնաս դարձնի։ Յեթե ինքը չի կարող անել, պետք է զորամասերի ոգնությանը դիմի։ Այդպիսով կարելի չե փրկել կարմիր-բանակայիններին վոճիքից, վոր նա յերբեք չեղ գործի զգաստ դրության մեջ։ Բնակչության համար ել դա ոգտակար կլինի։ Իսկ թշնամու ագենտների համար ավելի քիչ ճեղքեր կման՝ ուր նա կարող կլինի սպրդել իր հանցավոր աշխատանքի համար Կարմիր բանակի դեմ։

Ամենից շատ ուշադրություն պետք է դարձնել հիվանդ և վիրավոր կարմիր-բանակայինի վրա։ Նա վնասվել է ընդհանուր գործի համար։ Յեվ ինչքան

շուտ նա առողջանա և վոտքի կանգնի, այնքան ավելի շուտ կվերադառնա նա իր զորամասը։ Իսկ ֆրոնտում ամեն մի մարտիկ թանգ է։

Քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ կազմակերպում եյին «Հիվանդ և վիրավոր կարմիր-բանակայինին ոգնելու շաբաթներ»։ Գյուղերում և քաղաքներում հիվանդների և վիրավորների համար նվերներ եյին հավաքում — յուղ, ձու, ալյուր, թութուն, կարգալու համար գրքեր, քաղցրեղեններ և մրգեր։ Հիվանդ և վիրավոր կարմիր-բանակայիններին այդ նվերներն այնքան չեյին ուրախացնում, վորքան աշխատավորների ուշադրությունը, բանվորների և գյուղացիների վողջւոյնները։

Բնակչությունը շատ մարտիկներ փրկեց քաղաքացիական կռվի ժամանակ։ Պատահում եյին սպիտակների անակնկալ հարձակումներ այն գյուղերի վրա, ուր գտնվում եյին մեր զորամասերը։ Սակայն վոճ բոլոր կարմիր-բանակայիններն եյին կարողանում հեռանալ իրենց զորամասերի հետ։ Մնում եյին նաև վիրավորները։ Տեղական բնակիչները թագցնում եյին նրանց իրենց մոտ, վիրավորներին բուժում եյին տնային միջոցներով և առաջին պատեհ միջոցին ոգնում եյին նրան կարմիրների հետ միանալու։ Այդպիսի գյուղացին կամ բանվորը գիտեր վոր եժան չի նստի իրեն, յեթե սպիտակներն իր մոտ թագցրած կարմիր բանակայինին գտնեն, բայց այնուամենայնիվ ելի

թագցնում եր: Նա վտանգի յեր յենթարկում իր բարեկեցությունը և նույնիսկ կյանքը՝ իր յեղբայրակից կարմիր-բանակայիների համար: Այլ կերպ ել չի կարող լինել: Ձե՞ վոր կարմիր-բանակայինը ամեն մի ժամ իր կյանքը վտանգի յե յենթարկում բոլոր աշխատավորների բարիքի համար:

ՎՆԱՍԻՉՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ֆրոնտին մոտ գտնված շրջանում միշտ կգտնվեն մարդիկ, վորոնք գիտակցաբար պարապելու յեն ֆաստարաթությամբ: Մեկը՝ խորհրդային իշխանության դեմ ունեցած վոխից (վորովհետև խորհրդային իշխանությունը զրկել է նրան նախկին հարստությունից և այժմ թույլ չի տալիս նորից տղրուկ դառնալ), մի ուրիշը փողի համար՝ աշխատավորների և կարմիր բանակի շահերը կծախե, մի յերրորդն ել հատուկ ուղարկված է լինելու ֆրոնտի մյուս կողմից: Թշնամու այս բոլոր ագենտները զանազան միջոցներով ձգտելու յեն կարմիր բանակի պարտության:

Ամենից առաջ նրանք զբաղվելու յեն լրտեսությամբ թշնամու ոգտին: Լրտեսան ամեն ինչին ախանջ ե գնում, աչք ե ածում, հարց ու փորձ ե անում: Նա հետաքրքրվում է թե այստեղ կարմիր բանակի վո՞ր զորամասերն են կանգնած, ո՞ւր են ուղևորվելու նրանք, քանի պուլեմյոտ, թնդանոթ և մարտիկներ ունեն նրանք: Նա աշխատում է զանազան պատրվակ-

ներով շտաբներում սպրդել և այնտեղ գաղտնի դուրսնալու և հրամաններ գողանալ: Նա մի տեղ գործում է խորամանկությամբ և խաբեյությամբ, մյուս տեղ — կաշառքով: Այն ամենը՝ ինչ վոր հաջողվում է նրան իմանալ, նա հաղորդում է թշնամուն:

Թշնամու մի քանի ագենտներ ել ուրիշ տեսակ ֆաստարաթությամբ են զբաղվելու: Նրանք փչացնելու յեն յերկաթուղու գծերը, պայթեցնելու յեն կամուրջները, հրդեհելու յեն ռազմապաշարների պահեստները, կտրտելու յեն հեռախոսի և հեռագրի լարերը:

Կլինեն և այնպիսիները, վորոնք աշխատելու յեն թշնամանք ցանել կարմիր-բանակային զորամասերի և տեղական բնակչության մեջ. որինակ, ինքը կհրդեհի, իսկ մեղքը կարմիր-բանակայինի վրա կգցի: Մեկի ախանջին կշնջա իբր թե ֆրոնտում պարտություն են կրել, մյուսին, յերրորդին նմանապես, և վերջիվերջո բնակիչների մեջ կսկսվի պանիկա, խուճապ, վոր կարող է փոխանցել նաև զինվորական մասերին:

Վոմանք ել զբաղվելու յեն մեր բանակի թիկունքում բանդիտական խմբեր կազմելով: Նրանք աշխատելու յեն միավորել մեր բոլոր զսակարգային թըշնամիներին, աշխատելու յեն խաբեյությամբ զրավել իրենց խմբերում զատ զատ անգիտակից գյուղացիներին, կզինվեն և կսկսեն իրենց վոճրալի գործնեյությունը: Նրանք կհարձակվեն այս կամ այն կարմիր-բանակայինի և խորհրդային աշխատավորների վրա,

99-94565



կկողովարեն տեղական ժողովրդին, գնացքները կխորտակեն, կամուրջները կքանդեն, զինվորական աբդները վրա կհարձակվեն: Այդ բոլորը կատարվելու յե նրա համար, վորպեսզի Կարմիր բանակին հնարավորություն չտան հանգիստ գործել ֆրոնտում արտաքին թշնամու դեմ:

Կարմիր բանակն անխնա պայքար ե մղում Խորհրդային պետութեան բոլոր այդ տեսակ թշնամիների և հակառակորդի ագենտների դեմ: Պատժի գերագույն աստիճանը — վոր վճռում են ռազմական տրիբունալները և Հատուկ բաժանմունքները, — այդպիսի վնասիչների համար բոլորովին արժանի պատիժ ե: Սակայն Կարմիր բանակի զորամասերը, վոր նոր են մի շրջանում տեղավորվել, միշտ չեն կարող շուտ յերևան հանել այդ վոճրագործներին և անվնաս դարձնել նրանց: Այդ դեպքում կարող ե և պետք ե ոգնութեան հասնի տեղական բնակչութունը: Նրան հայտնի յե թե ով առաջ ել Խորհրդային իշխանութեան դեմ եր, ով եր ուրախանում մեր պարտութուններին և թշնամու հաղթութուններին: Տեղական բնակիչը գիտե թե ով ե գործ ունեցել թշնամու գործերի շտաբների և սպաների հետ՝ յեթե նրանք գեթ կարճ միջոց յեղել են այդ շրջանում: Նա գիտե նույնպես թե ով ե այստեղ նոր՝ հայտնի չե վորտեղից և ինչու յեկած՝ մարդը: Այդ բոլոր կասկածելի անձանց մասին պետք ե անմիջապես հաղորդել զորամասի հրա-

մանատարին կամ կոմիսարին, իսկ նրանք արդեն միջոց կգտնեն ստուգելու, թե արդյոք նա իսկապես վոճրագործ ե, լրտես ե, վնասիչ ե թե վոչ: Վոչ վոքի վրեժից յերկյուղ չկրեք: Խորհրդային իշխանութունը և Կարմիր բանակը կարող ե պաշտպանել նրանց, վորոնք ոգնում են թշնամու դեմ կռվելու և նպաստում են նրա հաղթութեան:

Բայց միմիայն այդ բավական չե: Հեղափոխական կարգ ու կանոնը թիկունքում պետք ե պահպանել վոչ միայն խոսքով այլ և գործով: Թշնամուն հարվածելու համար ֆրոնտում ամեն մի մարտիկ թանգ ե: Կարմիր բանակը չի կարող իր մարտիկներին ցած ու ցրիվ տալ՝ ամեն մի կամուրջ, հեռախոսի և հեռագրի ամեն մի կիլոմետրը պահպանելու համար: Կարմիր բանակայինները պահպանում են միմիայն ամենակարևոր յերկաթուղու կայարաններ, կամուրջներ և ուրիշ շինութուններ ու ֆաբրիկներ: Բանվորներն իրենք են ուժեղացնում և զգաստացնում գործարանների և ֆաբրիկների պաշտպանութունը, գյուղացիք իրենց վրա յեն հանձն առնում իրենց գյուղերի շրջանում կամուրջների, հեռագրաթելերի և ուրիշ շինութունների պաշտպանութեան պատասխանատվութունը:

Նույնը և հակահեղափոխական տարրերի և բանգիտների դեմ պայքարում, յերբ նրանք յերևան են գալիս մի շրջանում: Յեթե ներկա յե բավականա-

չափ ուժեղ զորամաս, նա ինքը նրանց վերջ կդնի։
Իսկ յերբ զորամաս չկա, կամ սակավաթիվ ե, ապա
ազգաբնակչութունը տեղական իշխանության առա-
ջին կոչով պետք ե գինվի և բանդիտների դեմ դուրս
գա և արագ վերջ տա նրանց։ Դա կազատի ազգա-
բնակչութունը նոր հարձակումներից և կողոպտումնե-
րից, իսկ Կարմիր բանակին կազատի ավերորդ հոգ-
սերից՝ գյուղում գործելու համար։

ԱՎԵԼՏՈՒԿՆԵՐ ՅԵՎ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Գործիչ բանակն ունի իր պարենավորման պա-
հեստները, հացի փռները, անասունների հոտեր, վո-
րոնցից մատակարարվում են ֆրոնտում գործող զո-
րամասերը։

Բայց վերցնենք այնպիսի մի դեպք, յերբ բերքը
հավաքելուց հետո տեղական բնակչութունը, խոտի,
գարու, գետնախնձորի ավելցուկներ ունի. կան և
ավելորդ անասուններ։ Զորամասերն այդ դեպքում
կարող են գնել տեղական բնակիչներից իրեն հարկա-
վոր մթերքները։ Դա թե տեղական բնակչության հա-
մար հարմար ե և թե զորամասերի համար ձեռնտու չե,
վորովհետև կարիք չի լինի ձիերը տասնյակ վերստ քշել։

Ինքնըստիներյան հասկանալի չե, վոր զորամասերը
վճարելու յեն կառավարությունից հաստատված գներով։

Սաղաղ ժամանակ կուլակն ու սպեկուլյանտը
միշտ ոգտվում են հացի վերաբերյալ դժվարություն-

ներով և թագցնում են հացը, սպասում են՝ մինչև
վոր գները կբարձրանան, վորպեսզի հետո ավելի
շատ քերթեն բանվորից և չքավոր գյուղացուց։ Զբա-
վոր և միջակ գյուղացին, ընդհակառակն, գիտակցում
են, վոր բանվորն առանց հացի չի կարող գործարա-
նում աշխատել, կարմիր-բանակայինը չի կարող գին-
վորական գիտությունը սովորել։ Նրանք իրենց ավե-
լորդ հացը ծախում են պետության և փոխարեն
ստանում են, կոոպերացիայի միջոցով, ներկայումս
հնարավոր չեղածի չափ ամենաեթան գներով, քա-
ղաքի ապրանքներ։

Մանավանդ—պատերազմի ժամանակ։ Այդ դեպքում
պետք կլինի վերջին կտորից բաժին հանել կարմիր-
բանակայինին՝ յեթե վորևե պատճառով թիկունքից
պարենը իր ժամանակին չհասնի։ Կպատահի նաև, վոր
զորամասը կանխիկ փող չի ունենա, վորպեսզի տեղն
ու տեղը վճարի վերցրած պարենի գինը։ Այդպիսի
դեպքերում զորամասը ստացական ե տալիս, իսկ
մոտակա դաշտային զանձարանը այդ ստացականով
վճարում ե հարկավոր գումարը։ Ով նվիրված ե խոր-
հրդային իշխանության, ով ցանկանում ե Կարմիր
բանակի հաղթությունը, նա ամեն տեսակ հանգա-
մանքում նպաստելու չե զորամասերին՝ պարեն պատ-
րաստելու գործում։

Նա իր պաշարից կտա ինչքան վոր կարող ե. նա
կոգնի յերևան հանելու նրանց, վորոնք նենգամտու-

Թյամբ ծածկում են իրենց հացի և ուրիշ ապրանքների պաշարները կարմիր բանակից, իսկ հետո գաղտուկ ծախում են յեռապատիկ գներով։ Այդպիսի սպեկուլյանտներին ռազմական ժամանակի որեւէ ներք դաժան պատիժներ են տալիս։ Բնակչությունն ինքը պետք է ոգնի նրանց դեմ պայքարելու գործում։

Սակայն ինքնըստինքյան հասկանալի յե, վոր թըշնամուն մատուցած ամեն մի ծառայություն, լինի դա ապրանքներով թե անդեղենի պաշարով, ամրացնում է նրա դիրքը և փաստ է բերում թե մեր Միության աշխատավորներին և թե կարմիր բանակին։ Հիշեցեք, թե մի ժամանակ ինչպես եյին կողոպտում գերմանացիք Ուկրայինայի գյուղերն ու քաղաքները, և կամ թուրքերը ինչպես եյին թալանում Հայաստանը և հարյուրավոր գնացքներով ուղարկում եյին այն ամենը, ինչ բոլորովին հարկավոր չեր իրենց բանակին։ Նույնպես եյին վարվում և ոտարագգի բանակները Ղրիմում, Հեռավոր Արեւելքում և Հյուսիսում։

Այդ տեսակ թալան, իհարկե, չի կարելի թույլատրել։ Թշնամու բանակից ամեն ինչ պետք է լավ թագցնել, իսկ թալանածը պետք է փչացնել, վորպեսզի նրանից նա չկարողանա ոգտվել։

Յեթե ցանկանալ՝ կարելի յե անել այդ։ Ինչպէս եյին վարվում, որինակ, սպիտակ-գլարդեյականների մոտ գործարաններում բռնի աշխատող բանվորները.

նրանք փոխանակ վառոդի, ավազով լցրած ումբեր եյին բաց թողնում։ Իսկ քանի քանի գործադուլներ սարքեցին նրանք յերկաթուղիների վրա և գործարաններում, վորպեսզի փաստեն սպիտակ բանակների մատակարարման գործին, ռազմամթերքները փրոնտ տեղափոխելու գործին։

Ծրոնտում գորամասերը հաճախ կարիք կզգան նաև բնակչության աշխատանքային ոգնության։ Թըշնամին նահանջելիս սովորաբար քանդում է կամուրջները, փչացնում է ուղիները։ Դրանք պետք է անմիջապես ուղղել, վորպեսզի կարմիր բանակի գորամասերն իրենց արտիլերիայով կարողանան արագ հետապնդել հակառակորդին և ջարդել նրան նախ քան նա կկարողանա նոր ուժեր հավաքել։ Կամ թե կարմիր բանակի գորամասերը կարիք կունենան իրենց դիրքերն ամրացնելու — նոր խրամատներ փորելու, արգելացանցեր սարքելու, վորպեսզի թշնամու գրոհը կանգնեցնեն։ Այդ տեսակ աշխատանքներն արագ ավարտելու համար կարիք կզգացվի ավելորդ բանվոր ուժի և ոգնության։

Այդ տեսակ աշխատանքների համար կանչված ամեն մի մարդուց պահանջվում է յեռանդոտ աշխատանք, վորպեսզի գործը ժամանակին ավարտվի։ Հակառակ դեպքում մեր գորամասերն ավելորդ զոհեր կտան, թշնամին կարող է դարձյալ մի քանի բնակված վայրեր զրավել, խաղաղ բնակչությունը կփաստվի։

Յեւ ընդհակառակն, մեր գործամասերի հաջողությունը աշխատավորների նորանոր մասսաներ կազատի բուրժուազիայի իշխանությունից, ֆրոնտի գիծը առաջ կմղվի և թիկունքի բնակչությունը ավելի հանգիստ կարող է զբաղվել իր անձնական աշխատանքով:

ՀԵՏԱԽՈՒՋՈՒԹՅՈՒՆ

Ամեն մի գործամաս ուղարկում է դեպի առաջ իր սեփական հետախուզիչներին, վորպեսզի իմանա թե թշնամին վորտեղ է, ինչքան ուժ ունի, վոր կողմն է դիմում նա: Հետախուզումը գործամասի հրամանատարի աչքն ու ականջն է: Նրա միջոցով նա տեսնում և լսում է թե ինչ է կատարվում իր առաջ և կարող է ուղիղ վճռել թե ինքն ինչ պետք է անի: Առանց հետախուզության գործամասը կարող է թշնամու թափարը ընկնել և կորստի մատնվել:

Հետախուզության համար կարմիր բանակի գործամասերին մեծ ոգնություն կարող են ցույց տալ տեղական բնակիչները: Նրանց հայտնի յեն այնպիսի ուղիներ և կաժաններ, վորոնցով անցնել վոչ մի գործամասի մտքովն անգամ չի անցնի: Տեղական բնակիչը այդպիսի կաժանով հեշտությամբ կանցնի դեպի հարևան գյուղը՝ ուր գտնվում է թշնամին, շատ բան տեղեկանալ նրա մասին իր ազգականների և ծանոթների միջոցով և վերադառնալ կարևոր տեղեկություններով:

Ահա մի որինակ. 1919 թ. նոյեմբերին, 51 դիվիզիայի 459 գնդի մի բաժանիկն 30 վերստ առաջ նետվեց դեպի Կոչակի գործամասերի թիկունքը և մի գյուղ գրավեց: Շուտով բաժանիկն հրամանատարի մոտ մի գյուղացի յեկավ, վոր նոր եր վերադարձել մի ուրիշ գյուղից (40 վերստ այնտեղից հեռու) և հաղորդեց, վոր դեպի այդ կողմը գալիս է զնդապետ Կրասիլնիկովի ջոկատը, իսկ Կրասիլնիկովն ամբողջ այդ շրջանում հայտնի յեր իր դաժան պատիժներով, վորոնց նա յենթարկում եր բանվորներին և գյուղացիներին:

Այդ տեղեկությունները ստանալով, բաժանիկն հրամանատարը իր կարմիր-բանակայիններին տեղավորեց այն ուղղությամբ, վոր կողմից պետք է հարձակում գործեր սպիտակ ջոկատը, և ինքը հանկարծակի հարձակվեց ու ջարդեց նրան: Վերցրին 50 գերի, մեկ պուլեմյոտ, 100 հրացան, շատ փամփուշտներ և ձեռքի գրանատներ: Կարմիր-բանակայիններից և գյուղացիներից վոչ վոք չմնաց:

Քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ, հետախուզական գործին հասցրած այդ տեսակ ոգնության շատ որինակներ կան: Պատահում եր, վոր սպիտակների ջոկատը գալիս եր մի գյուղ և տեղավորվում՝ գիշերելու համար: Տանտերը ստիպված ընդունում եր նրանց, բայց գաղտուկ, իր ընտանիքից մեկնումեկին ուղարկում եր հարևան գյուղը, ուր կարմիրներ կային: Կարմիրները գիշերով հանկարծ շրջապատում եյին

գյուղը և սպիտակներին վոչնչացնում: Այդ տեսակ գործում նույնիսկ 12—13 տարեկան յերեխան կարող եւ լավ ծառայություն մատուցել կարմիր բանակին: Հետախուզություն կատարում ե, իհարկե, նաև թշնամին: Նրա հետ պետք ե չափազանց զգուշ լինել, վորպեսզի չասել վոչինչ ավելորդ բան վոր կարող ե մերոնց վնասել: Ամենից լավն այն ե, վոր թըշնամու բոլոր հարցերին պատասխանել «չգիտեմ»: Իսկ յեթե առիթ ներկայանա, պետք ե վարվել այնպես, ինչպես վարվեց Գուլյանն, վորի մասին քիչ վերև պատմեցինք:

ԹՇՆԱՄԻՆԻ ԶԻՆՎՈՐՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Մեր թշնամին, վորը մեր դեմ պատերազմ ե պատրաստում— համաշխարհային բուրժուազիան ե: Իսկ բուրժուական բանակներում զինվորների մեծ մասը բանվորներ և գյուղացիներ են: Ուրեմն ինչո՞ւ յեն նրանք պատերազմում Խորհրդային Միության բանվորների և գյուղացիների դեմ:

Այդ նրանց մեղքը չե, այլ նրանց դժբախտությունը: Բուրժուազիան ոգտվում ե իր իշխանությամբ, վորպեսզի կեղեքի բանվորներին և գյուղացիներին, տգիտության և իրավազրկության մեջ պահի նրանց, բռնի հավաքի և պատերազմի դաշտ ուղարկի նրանց: Բացի դրանից, բուրժուազիային ծառայում են հարյուր հազարավոր տերտերներ և վարժապետներ, գրողներ

և գիտնականներ, վորոնք միահամուռ աշխատում են խաբել և հիմարացնել ժողովրդին: Նրանք սովորեցնում են բանվորներին և գյուղացիներին, վոր բուրժուազիայի իշխանությունը աստծուցն ե, վոր բուրժուազիան հոգում ե բոլոր ժողովրդի բարեքի համար: Նրանք հավատացնում են, վոր բուրժուազիան պատերազմի դեմ ե, իսկ կոմունիստներն այնպիսի չարագործներ են, վորոնք իրենց կարմիր բանակով ուզում են ամբողջ աշխարհը նվաճել:

Շատ բանվորներ և գյուղացիներ, շնորհիվ իրենց անզիտակցության, դեռևս հավատում են այդ բոլորին, ուստի և բուրժուազիային դեռևս հաջողվում ե իրենց յերկրների աշխատավորներին մեր դեմ պատերազմի մղել: Բայց կգա ժամանակ յերբ նրանք կհասկանան այդ խաբեյությունը: Յեւ այն ժամանակ նրանք կհրաժարվեն մեր դեմ պատերազմելուց և զենքը կդարձնեն իրենց սեփական բուրժուազիայի դեմ, մեր ընդհանուր դասակարգային թշնամու դեմ:

Մենք արդեն տեսել ենք այդ տեսակ որինակներ: 1919 թ. Ֆրանսիական նավատորմիդն և զորքերը յեկան Ուլեսսա Դենիլինին ոգնելու համար ընդդեմ կարմիր բանակի: Մեր կոմունիստները սկսեցին գաղտնի բացատրել Ֆրանսիայի զինվորներին և նավաստիներին թե ինչու յեն բերել նրանց այնտեղ: Յեւ շուտով նրանք հրաժարվեցին ոռւս և ուկրայինցի գյուղացիների և բանվորների դեմ յելնել: Նավաստիներն ապ-

ստամբեցին: Ապստամբածների թվումն էր և բոլորին հայտնի ընկեր Մարտի, վորի անունով մեզ մոտ շատ գործարաններ են կոչվում: Փրանսիական կառավարությունը ստիպված յեղավ յետ կանչել իր գործերին և նավատորմիղը, վորպեսզի նրանք հնազանդությունից վերջնականապես դուրս գան:

Շատ բանվորներ և գյուղացիներ են կռվել Կարմիր բանակի դեմ՝ Կոլչակի, Դենիկինի, Վրանգելի և բանդիտ Մախնոյի սպիտակ գվարդիայի շարքերում: Վոմանք աչն պատճառով՝ վոր բռնի ելին զինակոչի յենթարկված, վոմանք ել շնորհիվ իրենց անգիտակցության: Նրանք չեյին հասկանում, վոր սպիտակգվարդիայի բանակում նրանք ծառայում են կալվածատերին և կապիտալիստին, և վոր Կարմիր բանակը բանվորների և գյուղացիների շահերն է պաշտպանում: Իսկ յերբ նրանց այդ բացատրում եյին, նրանք Կարմիր բանակի կողմն եյին անցնում: Այդ եր սպիտակգվարդիայի բանակների կործանման գլխավոր պատճառներից մեկը:

Բուրժուական բանակներում գտնվող բանվորները և գյուղացիները մեր թշնամիները չեն: Նրանք կհրաժարվեն մեր դեմ պատերազմելուց, յեթե հասկանան, վոր նրանք մեզ հետ կռվելու վոչ մի պատճառ չունեն, վոր Կարմիր բանակը կռվում է բուրժուազիան տապալելու համար, ամբողջ աշխարհի աշխատավորներին ազատագրելու համար: Յեթե նրանք մինչև

այժմ չեն հասկանում այդ, ապա պետք է նրանց բացատրել այդ:

Այդ կարելի յե անել թերթիկներով, կոչերով, բրոշյուրներով և պլակատներով, վոր պատերազմի ժամանակ ցրում են թշնամու բանակում: Այդ թերթիկներն ու կոչերը դիմում են անում բանվորներին և գյուղացիներին, վորպեսզի նրանք թշնամու բանակից Կարմիր բանակի կողմն անցնեն և սրա հետ միասին համաշխարհային բուրժուազիայի դեմ վճռական կռվի յեղեն:

Պատերազմի ժամանակ այդ թերթիկների, լրագրների և կոչերի տարածումը թշնամու զինվորների մեջ շատ կարևոր գործ է: Տեղական բնակչությունը շատ կարող է ոգնել այդ գործում: Թերթիկները կարելի յե ստանալ Կարմիր բանակի յուրաքանչյուր գորամասի կոմիսարից: Տեղական բնակիչն ինքը կամ իր վստահելի ընկերոջ միջոցով հեշտությամբ կարող է ցրել այդ թերթիկներն այն խրճիթների մոտերքը, ուր գիշերում են զինվորները, փակցնել ցանկապատերին, ջրհորների մոտ, ուր զինվորները ձիերին ջուր են խմեցնում: Պետք է աշխատել թերթիկներն այնպիսի տեղերում ցրել և փակցնել, ուր զինվորները լինում են առանց սպանների, այլ կերպ՝ սպանները կիսն այդ թերթիկներն և՛ բացի այդ՝ կպատժեն զինվորներին: Ինքդ ել չընկնես սպայի ձեռքը, գործի գգուշ, վորպեսզի թշնամին քեզ չնկատի:

Յեթե հանգամանքները ստիպում են կարմիր-բանակային զորամասին նահանջել, կոմիսարին խնդրել վորպեսզի թերթիկներէ և կոչերի պաշար թողնի ձեզ մոտ: Մինչև վոր թշնամին քո գլուղումն ե, դու կարող ես կամաց կամաց ցրել զինվորների մեջ: Համոզված յեղիր, վոր քո աշխատանքը զուր չի անցնի: Շատ զինվորներ կարգավով այդ թերթիկները կիմանան իրենց բուրժուազիայի մասին ճշմարտությունը, կիմանան խորհրդային իշխանության մասին, կարմիր բանակի մասին: Նրանք կսկսեն մտածել այդ հարցերի մասին: Վաղ թե ուշ նրանք ակտիվ կկորցնեն կարմիր բանակի դեմ կովելու: Շատերը մեր կողմը կանցնեն, կամ բանակից կլքեն: Դա կթուլացնի թշնամու ուժերը և կհնչտացնի մեր հաղթությունը նրանց դեմ:

Ֆրոնտին մոտ գտնված շրջանի տեղական բնակիչը շատ բան կարող ե անել թշնամու զինվորի հետ ունեցած իր նույնիսկ հասարակ խոսակցությամբ կամ զրույցով: Յեթե քո տանը զինվորներ են տեղավորել, իմացիր թե ովքեր են նրանք իրենց ծագումով — բանվորներ, բատրակներ թե չբավոր գյուղացիներ: Դրանց հետ կարող ես համարձակ խոսել: Կուլակի, վաճառականի կամ կալվածատերի վորդու հետ զուր քամու չտաս խոսքերդ: Իսկ մնացածներին պատմիր թե ինչպես են ապրում մեզ մոտ բանվորներն ու գյուղացիները, թե ինչպես են աշխատում և ինչպես են նրանք կառավարում իրենց պետությունը, աշխատիր

վոր զինվորը համեմատի իր գյուղական կացությունը քոնի հետ: Պատմիր ինչ վոր դիտես կոմունիստական կուսակցության մասին: Քո զրույցով դու կասկած կզարթեցնես զինվորի գիտակցության մեջ թե ինչու համար ե նա կովում: Իսկ այդ կասկածը կզարգանա և իր պտուղները կտա:

Յեթե թշնամու բանակում հանդիպես ազգակից զինվորի — վոր շատ հավանական ե, և բացատրվել կարողանաս նրա հետ, տեղեկացիր թե ինչպես ե ապրում նա բուրժուազիայի իշխանության տակ, պատմիր թե ինքդ ինչպես ես ապրում և թե ինչ ե արել խՍՀՄ ազգությունների համար խորհրդային իշխանությունը: Այն ժամանակ զինվորն ինքը կհասկանա, վոր միայն խորհրդային Միության մեջ են բոլոր ազգությունները համահավասար, և վոր զանազան ազգությունների մեջ թշնամանք չկա: Իսկ բուրժուական պետության մեջ ազգային փոքրամասնությունները սոսկալի ճնշված գրության մեջ են — այդ հիշեցրու նրան:

Վիրավոր զինվորին, յեթե նրան չեն վերցրել վոչ իր և վոչ ել մեր զորքերը, պետք ե ոգնել, առաջին ոգնություն հասցնել և ապա ուղարկել մոտակա կարմիր-բանակային զորամասը: Նույնպես և գերի զինվորին պետք ե ընկերաբար վերաբերվել, մանավանդ յեթե նա բանվոր ե կամ գյուղացի: Չե՞ վոր նա մեղավոր չե, վոր իրեն բռնի կերպով պատերազմի յեն ուղարկել խորհրդային Միության դեմ: Իսկ մենք

պետք ե վոչ միայն խոսքով, այլ և գործով ապացուցենք, վոր մենք նրան թշնամի չենք համարում։

Վերավորը կամ գերին անպայման նամակ կգրի իր հարազատներին և ծանոթներին թե ինչպես են վարվում նրա հետ ԽՍՀՄ մեջ։ Իսկ դա ամենալավ ոգնութունը կլինի մեզ համար։ Ձե վոր բուրժուական իր զինվորներին ներշնչում ե՝ իբր թե կարմիր բանակում և ամբողջ ԽՍՀՄ մեջ գաղափարի պես են վարվում գերիների հետ, թշնամու բանակից մեր կողմն անցածի հետ։ Այդ պատճառով շատերը չեն վստահանում մեր կողմն անցնել և գերի ընկնել։ Գերիների և վիրավորների նամակները կոգնեն մեզ՝ մեր բանվորների, գյուղացիների և կարմիր-բանակայիների վերաբերմամբ բուրժուական զրպարտությունները ցրելուն։ Յեվ թշնամու բանակից կամավոր կերպով գերի ընկնողների և դատալիքների թիվը պետք ե ավելանա։

Սակայն հիշիր, վոր ամեն մի դատալիքի չի կարելի հավատար։ Մեկը իրոք գալիս ե նրա համար, վոր այլևս չի ցանկանում կռվել իր բուրժուական իր համար։ Իսկ մյուսը — միայն կեղծում ե և յեկել ե թշնամու կողմից վորպես լրտես։ Խաղաղ բնակիչը դժվար թե կարող ե տարբերել այդ։ Ուստի և թշնամու բանակի յուրաքանչյուր զինվորի, վոր իրեն դատալիք ե կոչում, պետք ե բռնել և առանց ավելորդ խոսակցության մեր մոտակա զորամասն ուղարկել։ Դա ոգտակար կլինի թե նրա և թե մեզ համար։

ԿԱՐՄԻՐ ՊԱՐՏԻՋԱՆՆԵՐ

Ինչ եյին անում կարմիր պարտիզանները քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ մեր թշնամու թիկունքում։

Նրանք սովորաբար փոքրից եյին սկսում։ Հավաքվում ե սպիտակ իշխանությունից թագնվող մի խմբակ — կոմունիստներ, խորհրդային պաշտոնյաներ, վոր ժամանակին չեն կարողացել նահանջող կարմիր զորքերի հետ միասին հեռանալ, ձերբակալությունից փախած բանվոր, գերությունից փախած կարմիր-բանակային, զինակոչից կամ պատժից խուսափող գյուղացի։ Դրանց բոլորին միավորում ե թշնամու դեմ տածած ատելությունը, թշնամու, վոր խախտում ե մեր խաղաղ աշխատանքը և պատերազմի հարկադրում մեզ։

Այդպիսի մի փոքրիկ խմբակ հետգհետե կապվում եր ուրիշ բանվորների և գյուղացիների հետ, վորոնք թագնվում եյին սպիտակներից քաղաքում կամ գյուղում։ Զանազան միջոցներով նրանք զենք և փամփուշտներ եյին ձեռք բերում։ Որինակ, յերբ գերմանացիք Ուկրայինայում եյին, Կիևում մեր գաղափ գործողները Գերմանիայի զինվորներից հրացաններ և նույնիսկ պուլեմյոտներ եյին գնում։ Պարտիզանները Սիբիրում սկզբները վորսի բերդանկաներով եյին դուրս գալիս, և հաճախ նույնիսկ առանց հրացանների, լոկ կացիներով, գերանդիներով և ինքնագործ զենքով։

Պարտիզանների շատ շոկատներ իրենք եյին իրենց համար պատրոններ պատրաստում բանացրած գիլ-զաներից և իրենք եյին գնդակներ հալում: Մեծ շոկատների համար անհրաժեշտ զենք ու պուլեմյոտները պարտիզանները հետզհետե ձեռք եյին բերում սպիտակների դեմ մղած կռիվներում:

Սկզբում, սովորաբար, տեղի եյին ունենում մանր ընդհարումներ, վոստիկանների և ստրաժնիկների, առանձին զինվորների և փոքր շոկատների վրա հարձակումներ: Պարտիզանական շոկատներն աստիճանաբար մեծանում, բազմամարդ եյին դառնում, զինվում եյին, և այն ժամանակ արդեն սկսում եյին ավելի վճռական գործողություններ: Նրանք վնասում եյին գյուղերից սպիտակ իշխանությունը, գրավում եյին նույնիսկ քաղաքներ, հարվածում եյին սպիտակների թիկունքը ու աբոզը, նույնպես և յետ մնացող գորամասերը: Նրանք թույլ չեյին տալիս գյուղերում հարկեր հավաքել, սննդեղեններ հասցնել քաղաքին, արգելք եյին լինում փայտ և ածուխ մթերելու յերկաթուղու և գործարանի համար, վորոնք գործում եյին ինքնապաշտպանության համար և խանդարում եյին զորքերի դեպի ֆրոնտը տեղափոխելուն:

Ոգտվելով անտառի ուղիներով և տեղական վայրի ծանոթությամբ, պարտիզանները հարձակումներ եյին գործում անակնկալ և համարձակ, արագ թագնվում և նորից հարձակվում:.. այս անգամ արդեն մի ուրիշ

տեղ մի քանի տասնյակ վերատ հեռու, ուր նրանց ամենից քիչ եյին սպասում:

Պարտիզաններին բռնելու համար սպիտակները հաճախ ստիպված եյին լինում մեծ ուժեր ուղարկել: Այդպես, որինակ, Բառնաուլի գավառում պարտիզանական շոկատը մոտ 400 հոգուց եր բաղկացած և սկիզբը միմիայն 25 հրացան ուներ, իսկ նրա դեմ դուրս յեկավ գեներալ Աննենիկով 1,500 մարդուց բաղկացած շոկատով — հեծելազորքով և պուլեմյոտներով:

Ղրիմում Վրանգելի ժամանակ պարտիզանները յերբեմն միայն մի քանի հարյուր հոգի եյին, իսկ Վրանգելը ստիպված եր նրանց դեմ համարյա յերկու գիլիզիա ուղարկել: Սիբիրում Կոլչակը ստիպված եր 100,000 զորք ուղարկել Աչինսկի և Մինուսինսկի շրջանների պարտիզանների դեմ: Այնտեղ գործում եյին հայտնի պարտիզաններ Շչետինկին և Կրավչենկոն: Ուրեմն մտածեցեք թե ինչպես կհեշտանա Կարմիր բանակի գործը յերբ թշնամին տասնյակ հազարավոր զինվոր կվերցնի ֆրոնտից:

Սպիտակ-գվարդեյական զորքերի նահանջի ժամանակ պարտիզանները հաճախ քառուքանդ եյին անում նրանց աբոզը, նրանց զրկում եյին պարենից և զինամթերքից: Իսկ առանց այդ բոլորի գորամասերը շուտ չեյին կարող կռիվ սկսել: Պարտիզանների հաշոգությունները և հռչակը արագ տարածվում եր շրջակա քաղաքներում և գյուղերում: Պարտիզաններին միա-

նում եյին բոլորը, վորոնք դժգոհ եյին սպիտակների իշխանությունով: Ապստամբում եյին ամբողջ շրջաններ: Բանվորները քաղաքում ապստամբություն եյին պատրաստում և պայմանավորվում եյին պարտիզանների հետ, վորպեսզի նրանք քաղաքի վրա հարձակում գործեյին այն ժամանակ, յերբ բանվորները ներսում ապստամբություն կսկսեն: Կարմիր բանակի մասերը պարտիզանների հետ պայմանավորվում եյին և մի ընդհանուր պլանով եյին գործում սպիտակ-գվարդեյականների դեմ: Պարտիզանական շատ ջոկատներ Կարմիր բանակի կազմի եյին մտնում և ամրացնում եյին նրան իրենց քանակությամբ և հեղափոխական թափով:

Պարտիզանական ջոկատների համար ամենավտանգավորն այն է, յերբ նրա կազմի մեջ մտնում են քրեական հանցավորներ: Վոճրագործները պարտիզանական շարժման մեջ հարստանալու և կողոպտելու միջոց են տեսնում: Նրանք յերկպառակություն և ջլատում են մտցնում պարտիզանական ջոկատներում, խախտում են դիսցիպլինը և թշնամանք են ցանում բնակչության և ջոկատների մեջ: Վոճրագործներ, գողեր, սրիկաներ, արկածախնդիրներ պարտիզանական ջոկատներում անհանդուրժելի յեն, նրանց պետք է ուղղակի վաճնչացնել, թե չե նրանք գործը կորստի կմատեն: Մեծ վնաս են հասցնում նաև այն պարտիզանները, վորոնք հենց առաջին անհաջողու-

թյունից յենթարկվում են պանիկայի, սկսում են փախչել և մյուսներին ել գրավում իրենց յետևից:

Պետք է հիշել, վոր կռվի ժամանակ կարող են անհաջողություններ լինել. յերբեք չպետք է հավատը կորցնել իր սեփական ուժերի և այն արգար գործի վերջնական հաղթության մեջ, վորի համար կռվում են պարտիզանական ջոկատները և Կարմիր բանակը: Վորպեսզի պարտիզանական ջոկատը ամուր լինի, պետք է միշտ գլխավոր նշանակել վստահելի, փորձված, կայուն հեղափոխականներին, կոմունիստներին: Յեւ ամեն մի կուսակցական պետք է իմանա, վոր նա կռվում է խորհուրդների իշխանության համար դասական կարգային թշնամիների դեմ, ինչպես վոր այդ գիտե մեր ամեն մի կարմիր-բանակայինը: Դրանում է մեր ամբողջյան, մարտունակության և անհաղթելիության գրավականը:

ՎԱՏՏՈՐԻ ՈՐԻՆԱԿԻ ՀԻՄՆ ՎՐԱ ՄԻ ԴԱՏԻՐ

Պատերազմի ժամանակ Կարմիր բանակի շարքերը կանչված միլիոնավոր զիտակից բանվորների և գյուղացիների մեջ կգտնվեն այնպիսիները, վորոնք անզիտակից են կամ յերբեմն նույնիսկ հանցագործներ են: Նրանցից կարելի յե սպասել այնպիսի վարմունք վոր կհայտառակե բանվորա-գյուղացիական Կարմիր բանակի մարտիկի պատվավոր կոչումը: Կպատահեն նաև առանձին դասալիքներ, վորոնք կգավաճանեն

իրենց ընկերներին և վտանգավոր վայրկյանին պատերազմի դաշտից կփախչեն: Կպատահեն նաև տեղական բնակիչներին նեղացնելու և նրանց ունեցածը յուրացնելու առանձին փորձեր: Կլինեն նաև զենքին, ձիերին, ռազմամթերքներին անփուլթ վերաբերմունքի դեպքեր: Կպատահեն նույնիսկ ռազմամթերքը սպեկուլյանտներին ծախելու դեպքեր:

Կարմիր բանակի հրամանատարներն ու կոմիսարները և զինվորական տրիբունալները այդ տեսակ վարմունքների համար վոչ վոքին չեն ինսյուլմ և խստով պատժում են: Այդ տեսակ յերևույթներ Կարմիր բանակի մեջ անհանդուրժելի յեն: Իր կողմից յուրաքանչյուր ազնիվ բանվոր և գյուղացի պետք է ոգնի հրամանատարության՝ Կարմիր բանակի շարքերը սպըրտած վոճրական տարրերի դեմ կռվելու համար: Ձթագցնել վոչ մի դասալիքի, պետական գույքի վաճառման վոչ մի դեպք ցույց չտալ, չլռել՝ յեթե տեղական բնակիչներին հասցվում է վորեւ վիրավորանք կամ բռնություն են գործ դնում նրա վրա: Տեղական բնակիչներն իրենք պետք է ոգնեն պատասխանատվության յենթարկելու ա. դավիսիներին՝ ըստ ռազմական ժամանակի որենքների:

Սակայն կարմիր-բանակայինի առանձին անվայել վարմունքի դեպքերով չդատես ամբողջ գորամասի մասին, ամբողջ Կարմիր բանակի մասին: Հիշիր, վոր Կարմիր բանակը — բանվոր դասակարգի և գյուղացու

մարմինն ու արյունն է: Հիշիր, վոր նա պայքարում ե բոլոր աշխատավորները շահերի համար, պաշտպանում է մեր սոցիալիստական խաղաղ շինարարության ընդհանուր գործը: Դրա համար Կարմիր բանակը պատրաստ է ամեն տեսակ դժվարություններ և զրկանքներ տանել: Հիշիր, վոր նրան սպասում է պայքար խոշոր և ուժեղ հակառակորդի դեմ:

Այդ մեծ պայքարում հանուն Խորհրդային իշխանության, հանուն կոմունիզմի հաղթանակի ամբողջ աշխարհում, դու յեւ պատրաստ յեղիր ամեն մի ըոպե ոգնելու այդ հաղթանակին ինչով վոր կարող ես: Սերտ, միահամուռ ուժերով հարձակվենք թշնամու վրա:

Յեւ այն ժամանակ մենք կհաղթենք:

ԽՍՀՄ ԺՈՂ. ԿԵՆՏՐ. ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ (ՑԵՆՏՐԻԶԴԱՏ).
Москва, Никольская, 10, Центриздат.

Լ Ո Ւ Յ Ս Տ Ե Ս Ա Ն

Հենին. — Պատերազմի մասին	95 կ.
Պատերազմի դեմ պատերազմ	10 »
Ինչով կարող ե ոգնել բնակչությանը կարմիր բանակին պատերազմի ժամանակ	5 »
Է եր տնտեսությունը հինգ տարուց հետո	5 »
Ինչ ասաց կուսակցության XVI կոնֆերենցիան	15 »
Պայքար աջ վտանգի և հաշտվողականության դեմ	23 »
Այլ թեքումը կուսակցության շարքերում	25 »

Մ Ա Մ Ո Ւ Լ Ի Տ Ա Կ Ե Ն

Հենին. — Ի՞նչ անել:

Հենին. — Մի քայլ առաջ յերկու քայլ հետ:

Հենին. — Գյուղացիության մասին (քրեաթոմատիս):

Սլեպկով. — Բիոլոգիան և մարքսիզմը:

ՊԱՀԱՆՋԵՑԵՔ ՄԵՐ ԳՐԱՑՈՒՑԱԿԸ



ՀՀ Ազգային գրադարան



NL0221650

54.

26954

41.590

библиотека
ИНСТИТУТ
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР



**Чем население
поможет
Красной армии
во время войны**

На армянском языке

ЦЕНТРАЛЬНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО НАРОДОВ С. С. С. Р.
Москва; центр, Никольская, 10